

Boj s peskom. Največja puščava na cellem svetu je afriška Sahara. Ako bi bile saharske s peskom pokrite neizmerne ravnine prepletene s kanalizacijo iz morja, bi puščava v zelenju oživila in milijoni in milijoni ljudi bi imeli na razpolago najbolj rodovitno zemljo in najugodnejše podnebje. Danes naletimo v Sahari le na takozvane oaze - zelene otoke, ki nastanejo tamkaj, kjer je kak studenec. Afriške oaze so seve rodovitne in pravi paradiži. Danes skušajo saharske oaze zvezati med seboj z avtomobilskim prometom. Največja ovira glede modernega prometa po puščavi je drobní pesek, ki je na videz nekaj prav neznanega, a presneto neprijetnega ter opasnega, ako se dvigne v nepreglednih oblakih in se zopet spušča na zemljo. Radi peska je gradnja avtomobilskih cest po Sahari onemogočena. Peščeni oblaki so velika nevarnost ter nadloga za oaze. Pesek je popolnoma zasul že veliko zelenih otokov. V novejšem času zajezujejo peščene meteže s sajenjem posebne travnate vrste, ki zavira kolobarjenje kamenitih drobcev. Oaze se zavarujejo napram peščenim viharjem z visokimi zidovi. Tisoč in tisoletja že bije človek brezuspešen boj s puščavskim peskom. Danes se pojavljajo inženjerji s sprejemljivimi in mogočimi načrti, po katerih bi se dalo izpeljati vodo iz Sredozemskega morja v Saharo in jo ozeleiniti v nekaj desetletjih.

Tihotapec s prstami na nogi. Litvanski (na severu) carinski uradniki so, kakor malokateri drugi cariniki, namazani z vsemi žavbami, če gre za to, da odkrijejo tihotapsko blago. Ker dobijo 50 odstotkov vrednosti zaplenjenega tihotapskega blaga kot nagrado, jim je celo mogoče, da v nemških obmejnih mestih vzdržujejo plačane ovađuhe, ki jim naznanijo osebe, ki so nakupile ob meji in nato skušajo kupljeno blago vtihotapiti čez litvansko mejo. Kakor hitro dotični prebivalec obmejnega ozemlja prekorači mejo, kjer seveda nima nič carini podvrženega, je cariniku navadno treba samo seči v kak žep tihotapca, da privleče več ali manj vredno tihotapsko blago na dan. Nedavno je neki kmetski sin iz litvanskega ozemlja prekoračil mejo pri Ragitnu, kjer si je kupil za svojo poroko poročne prstane. Tudi njega so ovađuhi že naznanili litvanskim carinikom in na vprašanje, če ima kaj zacariniti, je seveda odgovoril, da nič. Tudi telesna preiskava je bila brezuspešna. Pri slečenem možu niso mogli najti kupljenih prstanov. Zviti uradniki so stali pred zagovornikom, katero bi pa zelo radi rešili. Zato so možu obljubili, da ga bodo z njegovimi prstani neovirano pustili naprej, če pove, kam jih je skrnil. Smejoč se je mladi mož sezul nogavice in na prstih na nogah se je zasvetilo 6 zlatih prstanov. Porabil je namreč to priliko, da je tudi za dva svoja tovariša kupil prstane. Litvanski cariniki pa začnejo doslej vsako telesno preiskavo pri prstih na nogah!

Dionizovo uho. Ta naslov se je oprijel v starih časih v skalo usekane ječe v mestu Sirakuza na italijanskem otoku Sicilija. Ječa je bila tako naprav-

ljena, da je bilo slišati v gotovi oddaljenosti še tako rahlo šepetajoče razgovore jetnikov. Sedaj se je raznesla iz Londona v svet vest, da so odkrili pred kratkem v gradu Hastings enako čudo, kakor je bila sirakuška ječa. Angleška ječa je 15 čevljev pod zemljo in tudi usekana v skalo. Jetniki, ki so svoj čas ječali skupaj v tej dolbini v neprodilni temi, so bili uverjeni, da ne sliši nikdo njihovih medsebojnih pogovorov in da si lahko popolnoma zaupajo med seboj. Kakih 20 m proč od ječe je bil v skalo izdolben prostor za paznika, ki je slišal vsako še tako tiho izgovorjeno besedo s povečano jakostjo. V poslušalnici je še danes slišati tikanje žepne ure iz ječe. To prikazen si razlagajo na ta način, da pelje skozi te skale v Hastingsu železnorodna žila, ki upliva kakor zvočnik.

Buditelj Indije na pohodu.

Celi svet danes piše ter gleda v Indijo Ghandija, ki hoče svojo domovino osvoboditi in jo iztrgati Angležem brez orožja.

Kdo in kaj je Ghandi, o tem so poučeni naši cenj. Čitatelji iz tozadevne razprave v lanskem letu. Tokrat hočemo opisati le Ghandijev najnovejši načrt, ki je presneto opasen tudi za sicer nekako vsemogočne Angleže.

Ghandi je začel z 80 najzvestejšimi učenci peš pohod iz svojega bivališča v Achmadabadu. Končati hoče pot v zalivu indijskega mesta Bombay. Med potjo so se pridružile buditelju Indije nepregledne množice, ki poslušajo njegove nauke o svobodi ter samostojnosti. Kakor že omenjeno, je cilj Ghandijevega romanja morski zaliv pri Bombayu, kjer se hoče lotiti s svojimi na lastno roko pridobivanja soli iz morske vode, ker je sol v Indiji angleški monopol.

Ghandijev tokratni načrt je: Angleže brez nasilja izrinuti iz Indije in sicer tako-le:

On pridiguje: »Živimo tako, kakor bi Angležev pri nas sploh ne bilo! Obnašajmo se tako, kakor da bi ne bilo nad nami indo-angleške vlade. Ne kupujmo nič od Angležev, ne plačujmo davkov in ne ozirajmo se na nobeno odredbo od strani oblasti.

Ghandijevih besed so se oklenili že milijoni mož ter žen, ki so začeli sami presti bombaževino, jo tkati ter izdelovati platno popolnoma samostojno od Angležev. Na vseh poljih hoče uvesti prerok domačo obrt, ki bi naj bila neodvisna od angleških tvornic.

Na tokratnem romanju poziva buditelj rojake na štrajk glede plačevanja

Letalo — pomočnik pri ribolovu. Nemški ribiči v Severnem morju so se poslužili letos pri lovu na polenovke letala. Ribič Mess pripoveduje sledeče: Dne 14. januarja t. l. so bili pripravljene ribiški parniki, da se lotijo polenovek na že znanih mestih Severnega morja. Zgodaj zjutraj je odrčalo na izvid za ribami vodno letalo. Neverjetno, a resnično, da je videti z letala iz višine 400 do 500 m prav na dno Severnega morja. Jasno je razločiti polenovke, ki se porivajo pod vodo po več kilometrov na dolgo in nekaj 100 metrov na široko. Na ta način nam je javilo letalo po radiju, kam ravno je treba slediti ladjam in čolnom, da bo lov obilen. Aeroplan nam je omogočil, da je bil letošnji lov siguren in vsikdar prav obilen.

*

davkov. Ker je ena najbolj potrebnih življenjskih potrebščin sol angleški monopol, bode dal Ghandi lastnoročno vzgled, kako treba to monopoliziranje onemogočiti. Ali ga ne bodo Angleži pri tem početju ovirali s silo? In kaj potem? Na ta vprašanja je on sam odgovoril: »Sam ne vem, kaj bo v nasilnem slučaju. Jaz nisem v položaju vojskovodje, ki postopa po natančno izdelanem načrtu.«

Ghandi ni politik. Iz njegovih naukov, ki so prepleteni z narodnimi, socialnimi ter verskimi resnicami, ni mogoče ustvariti kekega politično strankarskega programa.

Pač pa se je priključila Ghandiju na tokratnem pohodu mogočna indijska stranka »Swaraj«. Swaraj ima v programu: neodvisnost Indije v smislu angleških dominijonov kakor so: Kanada, Južna Afrika, Avstralija ter Nova Zelandija. Ghandi bi se zadovoljil z manj nego zahteva omenjena stranka.

Protí Ghandijevemu gibanju je poslala angleška Macdonaldova vlada indijskega podkralja lorda Irwina. Prispej je v Indijo s spravnim programom, ki naj bi končal mirno brez nasilja ter prelivanja krvi. Kljub spravljenosti pa je že pustil podkralj zapreti nekatere Ghandijeve najbolj zveste, ki so bili po sebnost delavni ter neustrašeni.

*

Otok nesnažec.

Otok, ki zasluži po vsej pravici zgorajni naziv, se imenuje Kolgujev in leži v Barent morju — visoko na severu. Na otoku prebiva 29 samojedskih družin — v cellem 230 oseb. Edina naselbi-

Novo!

MOJ TOVARIŠ

Novo!

Molitvenik za mladeniče, s posebnim naukom za vojake.

Obseg 220 strani. Cena 16 Din z rdečo obrezo in 20 Din, z zlato obrezo.
Po pošti 2 Din več. Dohl se v TISKARNI SV. CIRILA V MARIBORU,
Koroška cesta 5 in v podružnici Aleksandrova cesta 6.

na velikega otoka je na južni obali in tvori oporišče sovjetske trgovine proti severu. Zelo težavno je pristati na otoku. Ob obali so peščeni prostori tako na goso, da se mora najmanjši čoln ustaviti tri milje od trdne zemlje. Vsak mora tri milje čofotati peš po vodi. Človeška noga se pogreza globoko in ko stopiš na otok, pa je velika ovira ilovica.

Človeška naselbina se imenuje Bugrino in obstoji iz najbolj revnih kočur in vendar ima zastopnik sovjetskega trgovskega podjetja v svoji kolibi celo radijo. Radijo postaja na Kolgujev otoku je ena najbolj severnih, ki veže severno divjino s kulturnim svetom. — Čudno je, da ima ta tolikanj revna naselbina cerkev, katero uporabljajo obenem tudi kot skladišče za kožo. V hramu božjem je altar, križ, svete posode in na steni visijo mašna oblačila. Ni pravega duhovnika, ampak opravlja službo božjo samojedski trgovec. Trgovski svečenik obiskuje grobe samojedov, ki so raztrošeni po okolici. Za opravljanje službe božje in obredov prejema od otočanov na tihem darove v jedi in pijači.

Še bolj čuden utis nego to svetišče napravi na tujca otoška bolnica, ki je oddaljena od bivališča 1 km. Ima visoka okna, dve velikanski sobi in eno strežnico. Značilno je to, da ni v bolnici nobenega bolnika. Samojed se boji zdravniške pomoči in sploh nikdar ni bolan. Kako snažna je sovjetska bolnica, priča dejstvo, da se sprehaja noč in dan po njenih stenah nešteto stenic.

V bolnici se shajajo Samojedi s tujci, kjer jim strežejo neprestano s čajem. Samojedi popijejo neverjetne količine čaja in zraven se pa še krepčajo z vodko (žganjem). Tujec, ki se ni prikazal na otoku z žganimi darovi (vodko), ne velja nič. Zgovoren in zaupljiv postane Samojed le pri vodki.

Potopisec otoka Kolgujev pripoveduje, da je napravil s tovariši tudi izlet v notranjost pokrajine, ki jo imenujejo: »Tundra«. Za pot so se morali obleči po samojedsko v kožuhe iz kož severnega jelena. Treba pripomniti, da se Samojed nikdar v življenju ne umije in mu je tudi obleka polna uši. Kožuh severnega jelena ima lastnost, da očisti človeško telo potu in razne druge nesnage.

Izletniki so se peljali na nerodni upregi, v katero je bilo upreženih 5-6 jelenov. Jeleni brzi in neverjetno hitrostjo. Neprijetno pri vožnji je to, da frči od živali dlaka tako na goso, da začne žegutati nenavajenega po celem telesu, obrazu in najbolj po nosnicah, da človeku kar sapo jemlje.

Po čem se ravna samojedski vozniki pri vožnjah po puščobni Tundri, potopisec ni mogel dognati. Dasiravno ni kilometerskih znamenj in se vozniku nikdar ni sanjalo o kakšni urli, znana natančno, koliko kilometrov je prehitel. Po celodnevni vožnji je zagledala ekspedicija v daljavi kočuro. Ko so prestopili prag kolibe, so zagledali v notranjščini nepopisno nesnago. Hišni gospodar jih je sprejel z besedami: »Povsod je nesnažno, sedite kar na kup smeti!« Tujci niso mogli vzdržati v kolibi, ampak so si postavili zunaj šotor, ka-

SARGOV

KALODONT

Lepši zobje,
Zdravi zobje,
Duhteča usta!

267

terega so pripeljali seboj. V noči je postalo pod šotorom neznosno mrzlo. Skozi vse špranje je brila ledeno mrzla burja. Ko se je polegel veter, je objela ravan tišina, da ne slišiš nič drugega nego utripanje lastnega srca.

Drugo jutro so bili vsi povabljeni v kočjo. Dve ženski sta pripravljali kosilo. Roke kuharic so bile umazane, da se je vse kar treslo pri pogledu na nesnago. Ena od žensk je pljunila v skodelico in jo na ta način osnažila za potopisca. Gospodar je nallil čaja. Povabljeni se ni smel odreči ponujenemu, ker to bi bila smrtna žalitev. Siromaki so zaprli oči in pili! Mnogo več premagovanja nego za pozdrav s čajem je bilo treba za mesom opremljeni obed. Ko so ogledali kosti, so jih pometali v kotel in ženske so skuhale iz tega juho. Ko je bilo nezabno ogabno in nesnažno pripravljeno kosilo pri kraju, so tujci kar planili na sani in odbrzeli iz kočure, da so izbruhali povžite samojedske darove.

Popisano je en vzgled, kako se brigajo ruski sovjeti za snago in napredek kulture.

*

Kačji čarovniki.

Že iz sv. pisma je znano, kako je vrgel Aron pred egipčanskega faraona palico, ki se je spremenila v kačo. Isto so storili tudi faraonovi čarovniki s pomočjo zarotovanja. Že iz tega poročila stare zaveze je razvidno, kako se je trudil človek v najstarejših časih, da bi ukrotil življensko nad vse nevarno kačo in jo uporabljal v čarovniške svrhe ter namene.

Kačje čarovništvo je še danes v polnem cvetju na vzhodu po Indiji ter vseh delih Afrike. Kačji čarovnik se loti najbolj strupenih kač s pogledom ter s piskanjem na bambusovo piščal. — Znanstveno dognano je, da obstoja med kačo in zarotovalcem nekaka pogodba, katero lahko beležimo v besedah: Jaz (kača) ti sledim, dokler je tvoja (človeška) volja močnejša od moje.

V Indiji n. pr. se podajo kačji zarotovalci že precej v zgodnji mladosti v džunglo, koder se podi najstrupenejša kačja golazen. Ko je naletel na kačo naočarko, se srečata človek in pošast najprej z očmi. Ako ima človeško oko na kačjega toliko moč, da lahko vrže

krotilec kači nemoteno krog vratu lesene vilice, potem si je osvojil golazen za vedno. V nasprotnem slučaju je zapisan smrti po kačjem strupu.

Na vzhodu obstoja stan kačjih čarovnikov, ki se podeduje od očeta na sina.

V Severni Afriki je znana posebna verska ločina (sekta) kačjih zarotovalcev, ki se imenujejo »Aissanas«, so mohamedanci in se ukvarja bogzna koliko rodbin s kačjim čarovništvom. Ti ljudje uživajo pri Arabcih zelo velik ugled ter spoštovanje.

Očividec pripoveduje, da je videl na lastne oči, kako je stisnil v mestu Tunis bogat ter ugleden Arabec kačjemu čarovniku v roko nakaznico na visoko svoto z željo, da mu pokliče s pomočjo kače nad njegovega štiriletnega sinčka blagoslov.

Drugi mlad afriški Aissanas se je podal pred leti s kačami na razstavo v Filadelfijo v Ameriki. Lahkoverne Amerikance je tako premotil, da se je prelevil iz kačjega čarovnika v razlagalca sanj in je danes težak milijonar.

Pogovor v vlaku. Jože: »Skoraj bi bil zamudil vlak. Imel sem nekatere stvari za nakupiti, ker se pa vse ne dobi na enem mestu, sem letal od trgovine do trgovine, še en četrt vina nisem utegnil popiti.« — Jaka: »Vidiš, Jože, tako se godi tistemu, ki časopisov ne bere! Če bi te malo včasih pogledal v »Slov. Gospodarja«, pa bi našel, kaj noter stoji, da se pri Klanjšeku v Mariboru dobi vse kar rabiš. Midva z ženo sva šla od vlaka naravnost tja, pa sva v tem kratkem času nabrala to vse kar vidiš. To-le sva kupila otrokom obleke, ker gredo k birmi, pa tudi za naju, ker greva za botra. Tam-le imava boks-urnje in podplate za celo družino. Potem sladkor, kavo in tako drobnarijo je ona nabrala tam, jaz sem pa vzel nekaj deteljnega, travnega in pesnega semena. To vse sva dobila v eni trgovini. Pa tudi to-le železje in posodo sva dobila v isti hiši kar tam na oglu. Ker so nama nekaj ceneje računili, sva si prihranila na denarju in času, da sva si še pred odhodom vlaka mogla privoščiti eno malo južnico. Kadar greš, Jože, v Maribor, pojdi tudi ti tja, ne bode ti potreba toliko si pete brusiti po mestu, dobiš boš tam vse kar boš rabil, pa boš zadovoljen z blagom kakor tudi s ceno.« — Jože: »Kako si rekel, kje je tista trgovina?« — Jaka: »No, na Glavnem trgu v Mariboru, napis pa je: Klanjšek Franjo.«

Priporoča se pri nakupu blaga manufakturna trgovina
M. E. ŠEPEC
Maribor, Grajski trg, števil. 2